xullo 2013

CAPÍTULO DOUS

PANORAMA XERAL

2.1.- O TERRITORIO

2.2.- A DEMOGRAFÍA

2.3.- CONTEXTO ECONÓMICO-FINANCEIRO

2.4.- O MERCADO DE TRABALLO

2.5.- OS SECTORES PRODUTIVOS

2.1.- O territorio

Atendendo aos criterios sinalados no capítulo 1.- Introducción: obxecto e método, o ámbito territorial obxecto de estudo está composto por un total de 19 concellos: os 11 concellos da comarca de Vigo –Baiona, Fornelos de Montes, Gondomar, Mos, Nigrán, Pazos de Borbén, O Porriño, Redondela, Salceda de Caselas, Soutomaior e Vigo–, os cinco da comarca de O Condado –Mondariz, Mondariz-Balneario, As Neves, Ponteareas e Salvaterra do Miño–, e os tres concellos da parte norte da ría –Cangas, Moaña e Vilaboa.

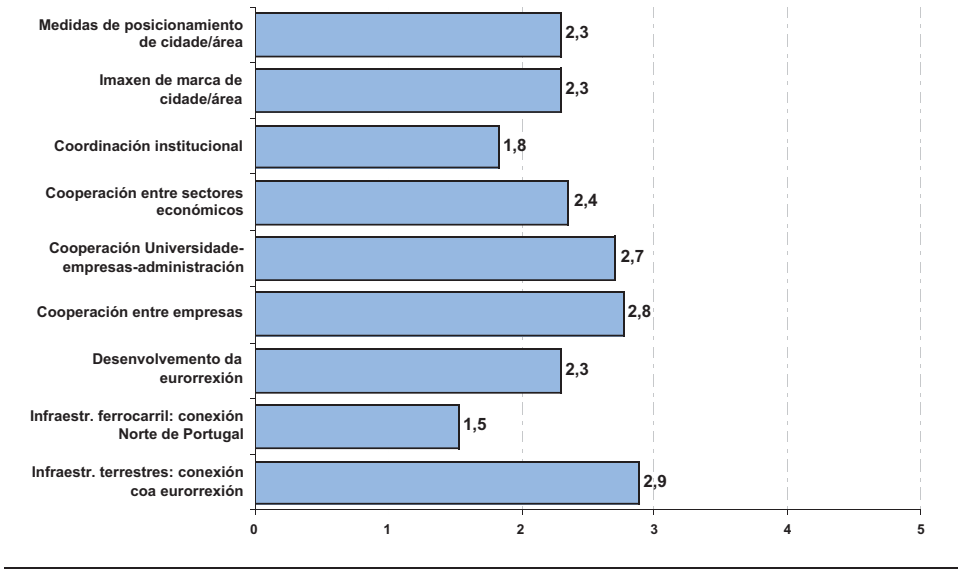
A superficie total do territorio analizado ascende a 1.064,5 km^2, o que representa o 23,7% da superficie da provincia de Pontevedra e o 3,6% do total galego. Entre os 19 concellos considerados neste informe, cómpre salientar pola súa extensión os de Ponteareas e Vigo, con 125,6 km^2 e 109,1 km^2, respectivamente. Pola contra, Soutomaior e Mondariz-Balneario son os concellos menos extensos, con 25,0 km^2 e 2,3 km^2, respectivamente.

A pesar de estaren na periferia, e polo tanto afastada dos principais centros de decisión europeos e estatais, Vigo e a súa área destaca, dende o punto de vista marítimo, por unha xeoposición atlántica e portuaria de primeira magnitude ao estar diante das principais rutas de transporte marítimo internacional entre Europa, América e Asia, o que explicaría, en boa parte, a súa apertura exterior.

Esta xeoposición atlántica, que lle confire unhas condicións bioclimáticas privilexiadas, e o carácter marítimo do territorio, que determina a actividade desenvolvida e condiciona a súa historia, a súa cultura ou as súas tradicións, abre moitas oportunidades en distintos ámbitos. Entre outros, salientan os da investigación mariña, o enerxético, vinculado ás ener-

ATLÁNTICO
OCÉANO
ATLÁNTICO
OCÉANO

Valoración actual de aspectos relacionados co territorio.

Fonte: Elaboración propia *CES-Galicia*

2.1.2.

xías renovables e rendibles, ou o turismo náutico.

Asemade, tal e como se pode apreciar no **mapa 2.1.1.**, cómpre salientar a posición estratéxica de Vigo e a súa área de influencia atendendo á súa centralidade na eurorrexión Galicia–Norte de Portugal, que conta cunha poboación superior aos seis millóns e medio de habitantes. Esta centralidade confírelle un papel importante como nexo de unión entre Galicia e Portugal e facilita o aproveitamento de sinerxías entre empresas de ambos os dous países.

O desenvolvemento da eurorrexión preséntase como unha grande oportunidade para a proxección exterior da área xa que xenera masa crítica e visibilidade a escala internacional. A pesar da importancia da eurorrexión e do impacto que tería o seu desenvolvemento, os datos recollidos no **cadro 2.1.2.** reflicten que a valoración que se ten do mesmo non é moi boa, acadando unha valoración de 2,3 puntos sobre cinco.

Ademais das dificultades que supón a diferente organización administrativa de Portugal, e en aras a potenciar a eurorrexión, hai que resaltar a valoración negativa que se ten da conexión por ferrocarril, cunha puntuación de 1,5 puntos. Asemade, e a pesar da consideración sobre as infraestruturas de comunicación por estradas (2,9 puntos), a peaxe nas estradas portuguesas constitúe unha barreira importante.

No que atinxe ao grado de descoñecemento ou de visibilidade de Vigo e a súa área de influencia, no contexto actual caracterizado pola forte competencia entre os núcleos urbanos para atraer investimentos, empresas e capital humano, cómpre mencionar a ausencia dun plan de posicionamento ou marca de área. Como reflicte o devandito **cadro 2.1.2.**, a valoración actual que se dá tanto ás medidas de posicionamento como á imaxe de cidade/área é de 2,3 puntos, sendo 0 a puntuación mínima e 5 a máxima.

Asemade, cómpre sinalar que o dinamismo económico da área e un destacado crecemento poboacional configuraron un área

desestruturada dende un punto de vista socioeconómico. As propias Directrices de Ordenación do Territorio para Galicia (DOT) reflicten que o rápido crecemento urbano e o "extraordinario crecemento en diseminado" da poboación conduciu a "unha situación de déficits de infraestruturas, equipamentos e servizos, así como a problemas urbanísticos", o que comporta unha perda de calidade de vida (problemas de mobilidade, elevados custos para os sistemas de depuración e distribución de auga, saneamento e recollida de lixo ou unha forte pegada ambiental).

Planificación e ordenación territorial

Os principais elementos de planificación e ordenación territorial que inciden no conxunto da área metropolitana son as devanditas Directrices de Ordenación do Territorio (DOT), aprobadas definitivamente polo Decreto 19/2011, de 10 de febreiro, e a Lei de Área Metropolitana de Vigo (Lei 4/2012, de 12 de abril, da Área Metropolitana de Vigo). A nivel estritamente municipal, o elemento central son os seus respectivos Plans Xerais de Ordenación Municipal.

Centrándonos nos instrumentos de carácter supramunicipal, o marco de referencia de planificación e ordenación territorial para o conxunto de Galicia son as DOT. A súa finalidade é definir un modelo territorial que permita orientar as actuacións sectoriais, dotándoas de coherencia espacial e das referencias necesarias para que se desenvolvan de acordo cos obxectivos xerais da política territorial galega.

Os **cadros 2.1.3.** e **2.1.4.** reflicten os 25 obxectivos prioritarios e o modelo territorial, cuxa estrutura básica se define a partir dun sistema xerarquizado de asentamentos articulado polas redes de infraestruturas e equipamentos, que se implanta sobre un medio rural que conta cunha biodiversidade e patrimonio cultural que hai que protexer e xestionar. Este sistema urbano queda configurado por catro niveis: o sistema de grandes cidades, o sistema urbano intermedio, os nodos para o equilibrio do territorio e os núcleos principais dos restantes municipios e das parroquias rurais.

Asemade, co obxectivo de optimizar a rendibilidade social dos recursos públicos, establece que as administracións que desenvolvan actuacións con incidencia territorial actuarán axustándose aos principios de información mutua, colaboración e coordinación.

Doutro lado, no concernente ás áreas metropolitanas, o Comité Económico e Social Europeo (CESE) destaca a súa importancia ao consideralas como laboratorios da economía mundial, motores de crecemento e centros de creatividade e innovación.

Na exposición de motivos da devandita lei de área metropolitana faise referencia á súa importancia estratéxica para a área de Vigo e para toda Galicia e indica que o seu peso demográfico, económico e social, así como a súa continuidade xeográfica, conforman un espazo idóneo para a posta en marcha da primeira área metropolitana.

O obxecto da Lei, ademais da creación da Área Metropolitana de Vigo, é a regulación da súa organización, competencias e financiamento. Deste xeito considérase como unha entidade local supramunicipal, dotada de personalidade xurídica e autonomía para o cumprimento dos seus fins, que está composta, inicialmente, polos catorce concellos que formaban a Mancomunidade Intermunicipal de Vigo no momento de aprobación da lei: Baiona, Cangas, Fornelos de Montes, Gondomar, Moaña, Mos, Nigrán, Pazos de Borbén, O Porriño, Redondela, Salceda de Caselas, Salvaterra de Miño, Soutomaior e Vigo.

Obxectivos prioritarios das Directrices de Ordenación do Territorio

1) Lograr unha maior integración de Galicia cos ámbitos que lideran o desenvolvemento europeo e aproveitar as oportunidades asociadas a unha localización singular na fachada atlántica europea.

2) Contribuír á consolidación da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e da Macrorrexión Galicia-Castela León-Norte de Portugal e afianzar o protagonismo de Galicia na plataforma atlántica para crear un ámbito de centralidade e desenvolvemento no noroeste peninsular.

3) Establecer os ámbitos supramunicipais de planificación e programación de infraestruturas, equipamentos e servizos para optimizar a súa oferta e racionalizar os procesos de desenvolvemento urbano e económico destes espazos.

4) Potenciar as principais rexións urbanas e áreas urbanas de Galicia, reforzando os seus diferentes perfís e artellar un sistema policéntrico de cidades coa fortaleza necesaria para liderar os procesos de desenvolvemento e innovación.

5) Consolidar unha rede de vilas e de pequenas cidades capaces de dotar dunha adecuada base urbana e de servizos o conxunto do territorio.

6) Potenciar os núcleos rurais de Galicia como célula básica do sistema de asentamentos e elemento identificativo do modelo de ocupación tradicional do territorio, outorgando prioridade á súa rehabilitación.

7) Impulsar procesos socioeconómicos que dinamicen as áreas rurais que máis acusan os efectos da crise demográfica e da despoboación.

8) Achegar referencias para o desenvolvemento de infraestruturas e equipamentos con criterios supramunicipais, orientadas a apoiar a configuración do modelo territorial proposto mediante unha rede xerarquizada que vertebre e articule a totalidade do territorio.

9) Establecer criterios para a consideración dos condicionantes ambientais, sociais e económicos nas iniciativas urbanísticas e sectoriais.

10) Proporcionar criterios territoriais e ambientais para a elaboración de plans e proxectos sectoriais e configurar as características dos plans territoriais integrados.

11) Consolidar a identidade e a singularidade das cidades e vilas de Galicia, apoiando os seus compoñentes de excelencia e impulsando proxectos que melloren a súa calidade urbana e a súa capacidade competitiva.

12) Establecer directrices estratéxicas para desenvolver os instrumentos de desenvolvemento rural, así como mecanismos de cooperación e colaboración urbano-rural sobre a base dun maior equilibrio entre o desenvolvemento urbano, o desenvolvemento rural e a protección de espazos abertos.

13) Aplicar o concepto e metodoloxías de desenvolvemento rural con enfoque territorial nas actuacións que se desenvolvan nos espazos rurais por parte dos distintos axentes sociais e económicos.

14) Contribuír a un modelo territorial que considere a vocacionalidade ou potencialidade do territorio na ordenación do medio físico soporte do modelo, analizando a súa capacidade de acollida para os distintos usos.

15) Configurar un instrumento básico da estratexia para a consecución dun desenvolvemento sustentable e promover a conservación do patrimonio natural, recoñecéndoo como activo para o desenvolvemento de Galicia.

16) Valorizar a calidade da paisaxe galega, o patrimonio cultural e o sistema rural como factores de atracción global do territorio e activos básicos da calidade de vida, e do propio potencial de desenvolvemento, especialmente nas áreas de menor dinamismo do país.

17) Desenvolver estratexias de xestión creativa das paisaxes culturais galegas como factores de competitividade territorial cunha especial referencia á valorización do patrimonio rural vinculado ao sistema de asentamentos rurais, principalmente no seu inventario, caracterización e valoración e na difusión desta información para a súa consideración por parte dos diferentes axentes económicos e institucións.

18) Combater o fenómeno do cambio climático, para o que se propón afondar no coñecemento das súas evidencias en Galicia e actuar decididamente nos principais sectores que contribúen ás emisións de gases de efecto invernadoiro, de acordo cos principios recollidos na estratexia galega fronte ao cambio climático.

19) Previr e minimizar os efectos derivados de riscos naturais e tecnolóxicos, incorporando a avaliación e xestión de riscos na formulación dos restantes instrumentos de ordenación do territorio e do urbanismo.

20) Estruturar o litoral como un ámbito de excelencia territorial, que integre zonas naturais, centros urbanos e núcleos tradicionais, reorientando os procesos de urbanización difusa cara a un sistema máis compacto, de maior complexidade (diversidade de usos) e atractivo, caracterizado pola súa calidade e pola diversidade de posibilidades de vida e traballo.

21) Crear un potente sistema de infraestruturas de transporte para persoas e mercadorías capaz de conectar eficazmente o espazo rexional co espazo global para aproveitar ao máximo as vantaxes locais de Galicia e aumentando a eficacia das interconexións entre os principais centros urbanos da comunidade para facer valer as oportunidades derivadas do seu policentrismo, reforzando este como unha das potencialidades de futuro.

22) Fortalecer os equipamentos e dotacións dos núcleos estruturantes do sistema rural aumentando a súa variedade e, sobre todo, elevando os niveis de servizo co fin de proporcionar unha oferta de calidade, adecuada ás necesidades da poboación e con capacidade para aumentar o atractivo destes núcleos como centros de residencia e actividade.

23) Potenciar infraestruturas de telecomunicación capaces de garantirlles a toda a cidadanía e ás empresas a súa integración nunha sociedade da información e coñecemento, co fin de aumentar a calidade de vida, a competitividade dos sectores produtivos e a eficiencia dos servizos públicos.

24) Desenvolver espazos orientados ás actividades de I+D+i como elementos determinantes para asentar o potencial de futuro de Galicia e da súa capacidade para configurar un ámbito de liderado espacial.

25) Marcar criterios para a execución de novas fórmulas de goberno territorial, como as agrupacións voluntarias de municipios, que dean resposta aos cambios e dinámicas recentes do modelo territorial e social.

Sistema de asentamentos de Galicia definido nas DOT

As Directrices de Ordenación do Territorio define un sistema de asentamentos que está composto polos seguintes catro niveis:

a) O sistema de grandes cidades.

Está constituído por dúas grandes rexións urbanas, a de Vigo e Pontevedra e A Coruña e Ferrol, así como polas áreas urbanas de A Coruña, Vigo, Santiago de Compostela, Ourense, Lugo, Pontevedra e Ferrol.

b) O sistema urbano intermedio.

Constituído por un conxunto de vilas e pequenas cidades que exercen a función de cabeceiras de carácter supracomarcal e proporcionan unha base urbana sólida aos seus respectivos ámbitos de influencia para que a totalidade do territorio dispoña dunha axeitada cobertura de servizos. Nalgúns destes ámbitos funcionais figuran vilas con influencia supramunicipal que exercen de subcabeceiras para a prestación de servizos de forma complementaria ás cabeceiras.

Integrado por Ribadeo, Viveiro, Carballo, Cee-Corcubión, Noia, Ribeira, Vilagarcía de Arousa, Tui, A Estrada, Lalín, Chantada, Monforte de Lemos, O Barco de Valdeorras, O Carballiño, Xinzo de Limia, Verín, As Pontes de García Rodríguez, Vilalba e Sarria. As vilas de Burela, Foz, Muros, Porto do Son, Boiro, Rianxo, Cambados, O Grove, A Guarda, Silleda e A Rúa constitúen as subcabeceiras do sistema urbano intermedio e son unha parte integrante deste nivel.

c) Os nodos para o equilibrio do territorio.

Núcleos con influencia supramunicipal que actúan como centros de prestación de servizos e de dinamización dos espazos rurais. Constitúen unha base imprescindible para impulsar estratexias de desenvolvemento social e económico en ámbitos ameazados polo despoboamento.

As vilas propostas como nodos para o equilibrio do territorio son: Ortigueira, Mondoñedo, Meira, A Fonsagrada, Becerreá, Quiroga, A Pobra de Trives, Viana do Bolo, Castro Caldelas, Maceda, Allariz, Celanova, Bande, Ribadavia, A Cañiza, Caldas de Reis, Padrón, Negreira, Vimianzo, Santa Comba, Ordes, Melide, Guitiriz, Curtis, Arzúa e Monterroso. Estas vilas, xunto coas subcabeceiras do sistema urbano intermedio, completan o terceiro nivel do sistema de asentamentos do modelo territorial.

d) Os núcleos principais dos restantes concellos e das parroquias rurais.

Constitúen a estrutura de base da xerarquía de asentamentos no territorio, conxuntamente coas pequenas entidades de poboación, sendo as células elementais dun medio rural vivo, que garante a conservación dos valores culturais, ambientais, paisaxísticos, sociais e económicos, e constitúen condición básica para evitar o abandono e os seus efectos derivados.

2.1.4.

Xunto ao obxecto e ámbito territorial, cómpre facer referencia tamén ao ámbito competencial. No artigo 15 da lei establécese que a Área Metropolitana de Vigo exercerá competencias sobre as seguintes materias: promoción económica, emprego e servizos sociais; turismo e promoción cultural; mobilidade e transporte público de viaxeiros; medio ambiente, augas e xestión de residuos; prevención e extinción de incendios; protección civil e salvamento; ordenación territorial e cooperación urbanística; e coordinación nas tecnoloxías da información e da comunicación. Asemade, indica que xunto ás mesmas poderá exercer aquelas competencias cuxa titularidade lle poda ser transferida e aqueloutras que lle sexan delegadas por outras administracións.

No caso específico da ordenación territorial e cooperación urbanística, o principal instrumento é o plan territorial integrado metropolitano (PTIM), que se sitúa como segundo nivel de ordenación territorial por debaixo das DOT. A súa misión é a organización do territorio metropolitano de cara a un desenvolvemento sostible e equilibrado dos concellos integrantes. Salienta a creación da Comisión de Ordenación do Territorio e Urbanismo como órgano de composición paritaria (Xunta de Galicia-Área Metropolitana de Vigo), que terá de aprobar o devandito PTIM e será o marco para a futu-

Estado do planemento urbanístico vixente a 26 de decembro de 2012

	Figura	Data de aprobación	Observacións
Mondariz	Plan de Ordenación do Medio Rural	26/02/1999	
Mondariz-Balneario	Plan de Ordenación do Medio Rural	17/01/2001	
Neves, As	Plan Xeral de Ordenación Municipal	13/11/1999	
Ponteareas	Suspendido		Decreto 207/2002 do 20 de xuño (DOG 21/6/2002), Decreto 108/2004 do 29 de xuño (DOG 2/8/2004), Decreto 319/2004 do 29 de marzo (DOG 17/1/2005), e Decreto 267/2007 do 28 de decembro (DOG 29/1/2008), polos que se suspenden as Normas Subsidiarias de Planeamento do 11/05/1995
Salvaterra de Miño	Normas Subsidiarias de Planeamento	12/06/1993	
Cangas	Normas Subsidiarias de Planeamento	20/12/1993	
Moaña	Plan Xeral de Ordenación Municipal	13/07/2011	Aprobación definitiva parcial
Vilaboa	Normas Subsidiarias de Planeamento	02/01/1988	
Baiona	Plan Xeral de Ordenación Urbana	30/05/1994	Afectado parcialmente por sentenza 356/1997 do TSXG do 24/05/1997, anulando o apartado 4.4-5 das ordenanzas reguladoras
Fornelos de Montes	Plan Xeral de Ordenación Municipal	27/06/2003	
Gondomar			PXOM do 09/08/1997 anulado por sentenza do 15/11/2001 do TSXG, que acadou firmeza en casación por sentenza do TS do 22/02/2005. Posterior sentenza do TSXG do 24/04/2008, firme en casación ante o TS, que anula acordo plenario do 10/05/2005.
Mos	Normas Subsidiarias de Planeamento	23/01/1992	
Nigrán	Normas Subsidiarias de Planeamento	16/05/1991	
Pazos de Borbén	Normas Subsidiarias de Planeamento	12/03/1993	
Porriño, O	Plan Xeral de Ordenación Municipal	26/06/2003	
Redondela	Normas Subsidiarias de Planeamento	06/11/1987	
Salceda de Caselas	Normas Subsidiarias de Planeamento	28/02/1997	
Soutomaior	Normas Subsidiarias de Planeamento	14/11/1989	
Vigo	Plan Xeral de Ordenación Municipal	16/05/2008 13/07/2009	Aprobación definitiva parcial Aprobación definitiva

Fonte: *Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas*

2.1.5.

ra aprobación definitiva dos plans xerais de ordenación municipal dos distintos concellos integrantes e dos plans e proxectos sectoriais.

Un último aspecto a mencionar é o que fai referencia ao financiamento da Área Metropolitana. O texto establece unha listaxe dos posibles recursos, entre os cales destacan as achegas dos municipios integrados na área, que, cando menos, deberán cubrir o sistema xeral de financiamento da Área Metropolitana de Vigo, sen prexuízo do número de competencias que se deleguen, diferenciando así o financiamento da estrutura xeral do financiamento dos servizos concretos que poidan ser prestados pola área metropolitana.

As dificultades para o desenvolvemento da área metropolitana, por mor da oposición do Concello de Vigo, teñen como consecuencia a ausencia dun modelo compartido de área ou visión ordenada do que se quere territorialmente. Con carácter xeral, e a pesar da existencia de experiencias positivas de cooperación entre diferentes axentes económicos e sociais da área, e mesmo entre concellos (compre salientar como exemplo de boas prácticas a cooperación entre os tres concellos do Val Miñor), apréciase unha falta de cooperación e reducida coordinación institucional/administracións, que é valorada como mala ao obter unha puntuación inferior a dous puntos sobre cinco. Por contra, como indica o devandito **cadro 2.1.2.**, a cooperación entre empresas e entre a Universidade, empresas e administración acada unha puntuación lixeiramente inferior a 3.

Por outro lado, a planificación urbanística

municipal da área territorial considerada presenta un desenvolvemento moi desigual. Particularmente, no que concerne aos Plans Xerais de Ordenación Municipal (PXOM), o **cadro 2.1.5.** amosa que, dos 19 concellos considerados, As Neves ten un plan de ordenación que data de 1999; O Porriño e Fornelos de Montes, de 2003; Vigo ten o seu plan de ordenación municipal aprobado definitivamente en 2009 e Moaña o ten cunha aprobación definitiva parcial; Mondariz e Mondariz-Balneario teñen os seus plans de ordenación aprobados en 1999 e 2001, respectivamente. Por contra, o plan está suspendido en Pontareas e en Gondomar está anulado. ❑

2.2.- A demografía

Na área de influencia de Vigo, segundo os datos do Padrón Municipal de habitantes correspondentes ao 1 de xaneiro de 2012, están empadroados un total de 520.463 persoas, dos que o 57,1% residen no concello de Vigo. Tendo en conta que Vigo é a cidade máis poboada de Galicia, o ámbito xeográfico analizado acolle o 54,3% dos habitantes da provincia de Pontevedra e o 18,7% das persoas empadroadas en Galicia.

O caracter costeiro da área de influencia e a inclusión da cidade de Vigo explican a elevada densidade no conxunto dos 19 concellos considerados, que se sitúa en 488,9 habitantes por km^2. É importante salientar que catorce dos dezanove concellos considerados presentan unha densidade superior á media galega (94,0 habitantes/km^2) e en once se sitúa por riba da media da provincia de Pontevedra (213,2 habitantes/km^2). Entre todos estes concellos salienta Vigo, con 2.725,5 habitantes por quilómetro cadrado, seguido de Cangas, Redondela e Moaña, con 684,7, 576,1 e 549,6 habitantes/km^2, respectivamente.

Entre os anos 1998 e 2012, a medra da poboación de Vigo e a súa área de influencia superou as 41.000 persoas, o que supón unha taxa de crecemento do 8,6%. Comparado coa evolución rexistrada en Galicia e no conxunto da provincia de Pontevedra, cómpre salientar que esta medra porcentual é 6,6 puntos superior á rexistrada na Comunidade Autónoma e se sitúa case tres puntos por riba da media provincial.

O devandito crecemento do conxunto da área de Vigo non é homoxéneo, rexistrándose importantes diferenzas entre uns concellos e outros. Dunha banda, salientan as taxas de crecemento experimentadas en Salceda de Caselas, cun 47% entre os dous anos considerados, Soutomaior e Ponteareas, cunha medra superior ao 36,5%, ou en Gondomar, con case un 25%. Doutra, os

Territorio e poboación empadroada 1998-2012: distribución segundo concellos

	Superficie	Poboación					
		1998		2012		2012 / 1998	
		Habitantes	Densidade	Habitantes	Densidade	Habitantes	
	(km²)		(Hab./km²)		(Hab./km²)		%
Galicia	29.574,4	2.724.544	92,1	2.778.913	94,0	54.369	2,0
Pontevedra	4.494,5	906.298	201,6	958.428	213,2	52.130	5,8
Área influencia de Vigo	1.064,5	479.183	450,1	520.463	488,9	41.280	8,6
Mondariz	85,1	5.915	69,5	4.841	56,9	-1.074	-18,2
Mondariz-Balneario	2,3	635	276,1	690	300,0	55	8,7
Neves, As	65,5	5.027	76,7	4.300	65,6	-727	-14,5
Ponteareas	125,6	17.136	136,4	23.409	186,4	6.273	36,6
Salvaterra de Miño	62,5	8.589	137,4	9.667	154,7	1.078	12,6
Cangas	38,1	23.235	609,8	26.087	684,7	2.852	12,3
Moaña	35,1	17.673	503,5	19.291	549,6	1.618	9,2
Vilaboa	36,9	5.731	155,3	5.965	161,7	234	4,1
Baiona	34,5	10.443	302,7	12.063	349,7	1.620	15,5
Fornelos de Montes	83,1	2.343	28,2	1.906	22,9	-437	-18,7
Gondomar	74,5	11.190	150,2	13.954	187,3	2.764	24,7
Mos	53,2	13.704	257,6	15.267	287,0	1.563	11,4
Nigrán	34,8	15.422	443,2	17.840	512,6	2.418	15,7
Pazos de Borbén	50,0	3.202	64,0	3.170	63,4	-32	-1,0
Porriño, O	61,2	15.812	258,4	18.543	303,0	2.731	17,3
Redondela	52,1	28.768	552,2	30.015	576,1	1.247	4,3
Salceda de Caselas	35,9	6.009	167,4	8.835	246,1	2.826	47,0
Soutomaior	25,0	5.239	209,6	7.265	290,6	2.026	38,7
Vigo	109,1	283.110	2.595,0	297.355	2.725,5	14.245	5,0

Fonte: *IGE*

2.2.1.

concellos de Fornelos de Montes e Mondariz presentan unha caída superior ao 18%, descendendo máis dun 14% en As Neves e permanecendo practicamente estable o número de persoas empadroadas no concello de Pazos de Borbén.

En termos absolutos, xunto ao crecemento da cidade de Vigo, que é o concello galego que máis medra entre os dous anos considerados (14.245 persoas), cómpre salientar o crecemento de Ponteareas, con 6.273 habitantes máis entre 1998 e 2012, por diante de Cangas, Gondomar, Salceda de Caselas, O Porriño e Nigrán, cunha medra superior ás 2.400 persoas. A devandita evolución dos concellos da área de Vigo explícase, en gran parte, polo elevado prezo da vivenda no concello de Vigo, onde o prezo medio da vivenda libre de ata dous anos de antigüidade no ano 2012 se sitúa nos 1.541,70 euros por metro cadrado (1.363,40 €/m² no conxunto de Galicia), o que a coloca como a terceira cidade galega con máis de 25.000 habitantes con prezo medio máis elevado, por detrás de A Coruña e Santiago de Compostela.

No que atinxe á situación do **movemento natural da poboación**, os indicadores demográficos reflicten no conxunto dos 19 concellos analizados un comportamento máis positivo que o rexistrado en Galicia e na provincia de Pontevedra. Dunha banda, e a diferenza do que acontece en Galicia, onde o saldo vexetativo, entendido como a diferenza entre os nacementos e as defuncións, é negativo ao longo de toda a serie recollida no **cadro 2.2.3.**, ou a nivel provincial, cun saldo negativo en doce dos catorce anos considerados, Vigo e a súa área de influencia presenta sempre, agás no ano 2012, un saldo vexetativo positivo.

Deste xeito, a taxa bruta de natalidade de Vigo e a súa área de influencia mantense sempre por riba da rexistrada para o conxunto de Galicia e da provincia de Pontevedra, namentres que o número de falece-

Indicadores demográficos dos movementos naturais de poboación 1998-2012: distribución segundo concellos

	Nacementos	Defuncións	Saldo vexetativo	Incremento de poboación
Galicia	311.010	440.210	-129.200	54.369
Pontevedra	120.844	125.835	-4.991	52.130
Área influencia de Vigo	67.396	62.502	4.894	41.280
Mondariz	430	951	-521	-1.074
Mondariz-Balneario	82	95	-13	55
Neves, As	418	959	-541	-727
Ponteareas	3.388	2.561	827	6.273
Salvaterra de Miño	1.023	1.481	-458	1.078
Cangas	3.471	2.986	485	2.852
Moaña	2.545	2.205	340	1.618
Vilaboa	703	968	-265	234
Baiona	1.563	1.259	304	1.620
Fornelos de Montes	177	348	-171	-437
Gondomar	1.863	1.523	340	2.764
Mos	1.918	1.837	81	1.563
Nigrán	2.240	1.996	244	2.418
Pazos de Borbén	380	599	-219	-32
Porriño, O	2.537	1.751	786	2.731
Redondela	3.834	3.609	225	1.247
Salceda de Caselas	1.237	833	404	2.826
Soutomaior	1.054	755	299	2.026
Vigo	38.533	35.786	2.747	14.245

Fonte: *IGE*

2.2.2.

mentos por cada mil habitantes é sempre inferior á media galega e pontevedresa. O **cadro 2.2.3.** reflicte que en 2011 a taxa bruta de natalidade nos 19 concellos analizados foi de case 9 nacementos por cada mil habitantes e que a taxa bruta de mortalidade situouse en 8,2 falecementos por cada mil habitantes.

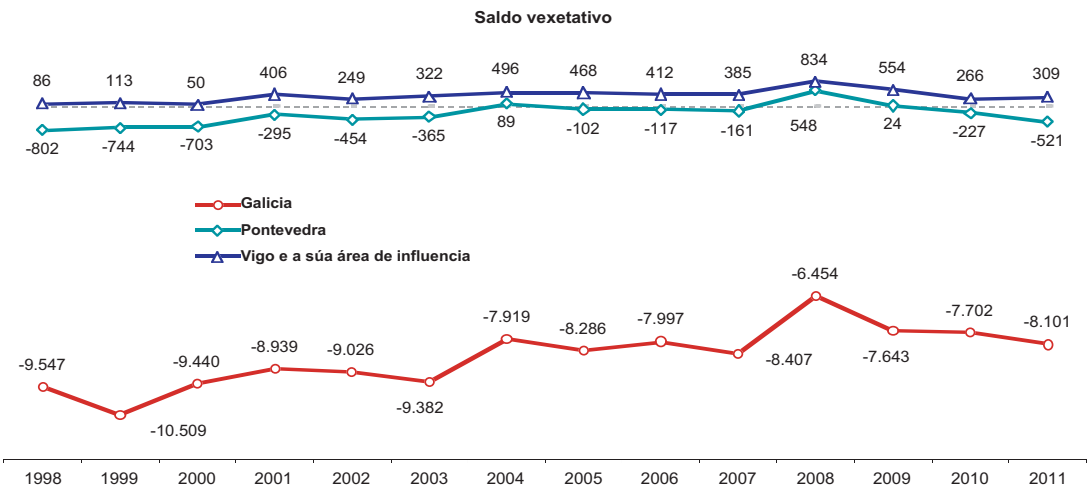
A análise dos devanditos indicadores a nivel municipal amosa importantes diferenzas entre uns concellos e outros. Así, dende un punto de vista positivo cómpre salientar que a diferenza do conxunto da comunidade autónoma, O Porriño e Baiona presentan sempre un saldo vexetativo positivo. Ao mesmo tempo, cómpre salientar que Ponteareas o presenta todos os anos agás en 1998 e que o concello de Vigo presenta un saldo negativo no ano 2012.

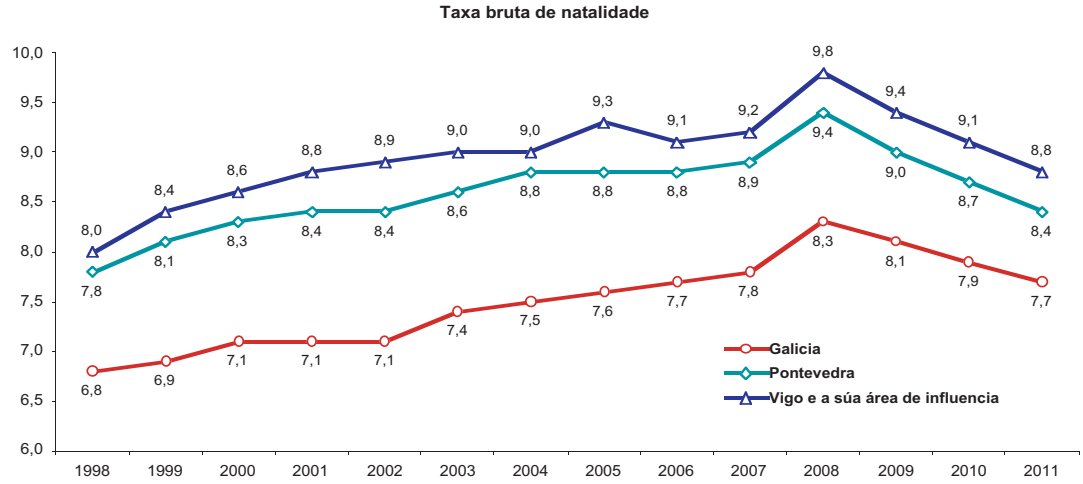
Pola contra, os datos do IGE reflicten que Fornelos de Montes, Vilaboa, As Neves e Mondariz presentan sempre saldos vexetativos negativos, rexistrando estes dous últimos concellos taxas de natalidade sempre inferiores á media galega (Fornelos de Montes tan só presenta mellor dato en 1998). Asemade, nos municipios de As Neves, Salvaterra e Pazos de Borbén a ratio falecementos por cada mil habitantes é sempre máis elevada que a media galega.

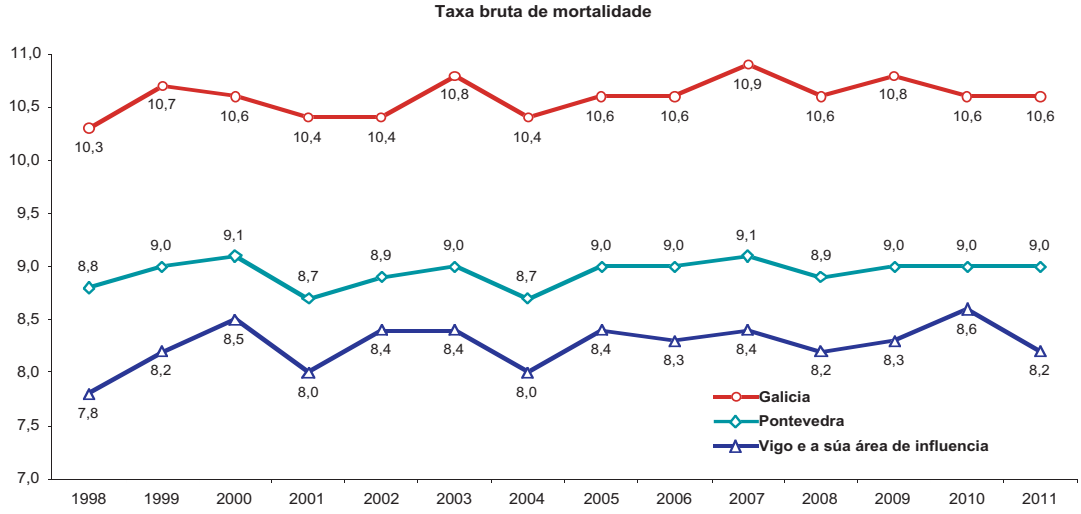
Se ben os saldos vexetativos en Vigo e a súa área de influencia teñen sido positivos (agás 2012), estes non son suficientes para explicar o crecemento da poboación entre os anos 1998 e 2012. Tal e como se reflicte no devandito **cadro 2.2.2.**, nese período de tempo a poboación empadroada medrou en 41.280 habitantes, mentres que o aumento natural da poboación, isto é, a diferenza entre o número de nacementos e o de falecementos, foi de 4.894 persoas, o que representa o 11,9%.

A diferenza entre ambas as dúas cifras explícase polos movementos migratorios, tanto interiores, entre concellos de Galicia, como exteriores, ben entre concellos españois doutras comunidades autónomas ou ben as relacións co estranxeiro. Os datos do IGE

Saldo vexetativo e taxas brutas de natalidade e mortalidade 1998-2011

Fonte: *IGE*

Movementos migratorios 1998-2011

Inmigracións

	Galicia			Vigo e a súa área de influencia		
	doutra provincia galega	doutra Comunidade Autónoma	do estranxeiro	doutra provincia galega	doutra Comunidade Autónoma	do estranxeiro
1998-2010	142.537	244.386	227.735	23.547	40.817	46.344
1998	7.529	10.595	6.850	1.293	1.536	1.148
1999	8.148	10.742	8.506	1.416	1.740	1.563
2000	8.226	11.628	12.547	1.358	1.887	2.635
2001	8.050	11.799	11.395	1.317	1.933	2.792
2002	9.335	15.032	18.186	1.482	2.638	4.250
2003	10.580	16.670	17.053	1.665	2.716	3.987
2004	10.409	18.331	19.366	1.718	3.125	4.094
2005	10.371	19.602	19.833	1.764	3.479	4.323
2006	11.550	19.934	22.948	1.837	3.384	4.924
2007	11.688	21.386	26.386	1.888	3.630	5.087
2008	10.781	22.561	22.165	1.888	3.812	4.233
2009	11.368	23.654	15.135	1.936	4.082	2.599
2010	12.288	21.611	13.878	1.980	3.513	2.363
2011	12.214	20.841	13.487	2.005	3.342	2.346

Emigracións (1)

	Galicia			Vigo e a súa área de influencia		
	cara outra provincia galega	cara outra Comunidade Autónoma	cara ó estranxeiro	cara outra provincia galega	cara outra Comunidade Autónoma	cara ó estranxeiro
1998-2010	142.537	264.582	56.635	21.156	46.912	10.257
1998	7.529	14.169	..	1.147	2.289	..
1999	8.148	15.880	..	1.241	2.578	..
2000	8.226	17.281	..	1.120	2.877	..
2001	8.050	16.028	..	1.150	2.751	..
2002	9.335	18.684	4.193	1.451	3.371	643
2003	10.580	20.297	2.251	1.647	3.704	168
2004	10.409	20.208	2.437	1.489	3.800	407
2005	10.371	19.509	3.081	1.463	3.670	536
2006	11.550	21.372	3.909	1.793	4.001	578
2007	11.688	22.722	5.467	1.699	4.284	1.086
2008	10.781	19.481	7.435	1.537	3.366	1.441
2009	11.368	18.716	9.375	1.764	3.347	1.595
2010	12.288	19.672	9.170	1.832	3.394	1.837
2011	12.214	20.563	9.317	1.823	3.480	1.966

(1) na emigración externa, nos anos anteriores ao 2002, non se inclúe a emigración ao estranxeiro. A partir do ano 2006, na emigración ao extranxeiro inclúense as baixas por caducidade.

Fonte: elaboración propia *CES-Galicia* a partir de datos do *IGE*

2.2.4.

recollidos no **cadro 2.2.4.** reflicten que entre os anos 1998 e 2011 o número de persoas que emigrou dos concellos que compoñen Vigo e a súa área de influencia cara ás outras provincias galegas, ao resto de España ou ao estranxeiro ascendeu a 78.325 persoas, en tanto que chegaron procedentes deses territorios un total de 110.708 persoas.

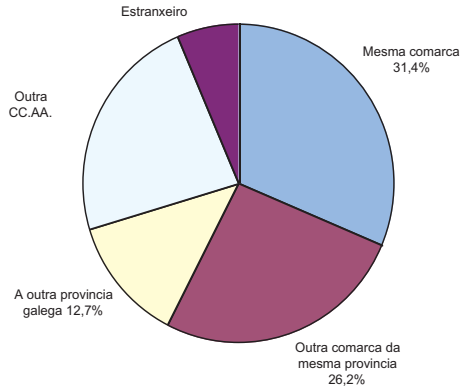
Comparado co acontecido no conxunto da comunidade autónoma, a emigración externa dos empadroados nos concellos analizados é superior. En termos porcentuais, o 26,7% das emigracións foi cara ao resto das CC.AA. (23,1% en Galicia) e un 5,8% foi cara ao estranxeiro (6,5% en Galicia). No caso das inmigracións acontece algo similar, tendo en conta que a porcentaxe de persoas procedentes do estranxeiro foi do 22,5%, más de catro puntos por riba do total de Galicia.

A partir do ano 2007 prodúcese unha importante medra das emigracións cara ao estranxeiro, así como un importante descenso das inmigracións. No ano 2011, o volume de inmigracións procedentes do estranxeiro en Vigo e a súa área de influencia é un 53,9% inferior ao rexistrado no ano 2007, en tanto que as saídas cara ao estranxeiro son un 81,0% superiores ás de

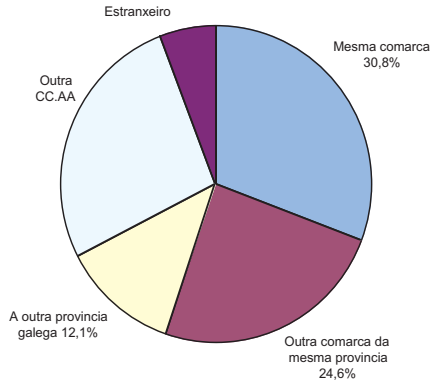
Movementos migratorios 1998-2011: distribución segundo a súa orixe e destino

Emigracións

Galicia

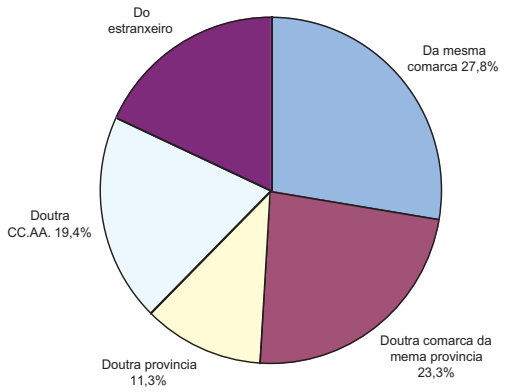

Vigo e a súa área de influencia

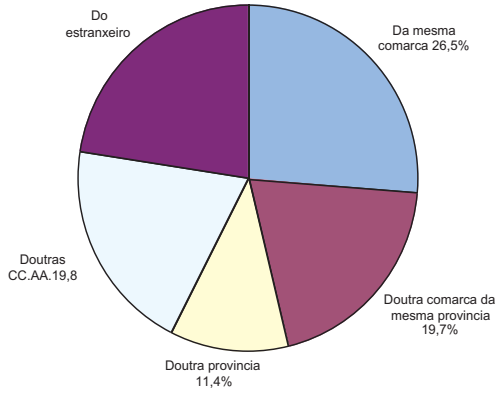

Inmigracións

Galicia

Vigo e a súa área de influencia

Fonte: elaboración propia *CES-Galicia* a partir de datos do *IGE*

2007. No conxunto de Galicia, estas porcentaxes son do 47,5% e o 70,4%, respectivamente.

Estrutura da poboación

A estrutura poboacional de Vigo e a súa área de influencia considerada no seu conxunto presenta, ao igual que a galega e á da provincia de Pontevedra, unha maior presenza de mulleres, que representan nos tres casos unha porcentaxe lixeiramente inferior ao 52% ao longo de todos os anos analizados. Non obstante, fronte a este predominio da poboación feminina, nos concellos de Salceda de Caselas e Salvaterra do Miño o número de homes empadroados a 1 de xaneiro de 2012 é superior ao de mulleres.

Ao longo dos catorce anos considerados, tanto a comunidade autónoma, como a provincia de Pontevedra e o conxunto do territorio obxecto de estudio presentan un paulatino proceso de envellecemento, se ben ao longo dos últimos anos a poboación infantil experimenta certo repunte. A pesar desta tendencia similar, a poboación de Vigo e a súa área de influencia é moito

Indicadores da estrutura da poboación 1998 e 2012 (1)

	1998			2012		
	Galicia	Pontevedra	Vigo e a súa área de influencia	Galicia	Pontevedra	Vigo e a súa área de influencia
Índice de dependencia global	47,7	43,7	40,5	52,9	48,7	46,6
Índice de dependencia xuvenil	19,2	20,8	20,2	18,0	19,5	19,5
Indice de dependencia senil	28,5	22,9	20,2	35,0	29,3	27,0
Índice de envellecemento	94,7	70,2	63,7	145,1	112,6	104,2
Índice de sobreenvellecemento	11,3	10,7	9,9	15,2	14,1	13,3
% poboación menor 10 anos	7,7	8,7	8,6	8,0	8,9	9,2
% poboación maior 64 anos	19,3	15,9	14,4	22,9	19,7	18,4
% poboación maior 84 anos	2,2	1,7	1,4	3,5	2,8	2,5
% poboación activa	67,7	69,6	71,2	65,4	67,2	68,2
Índice estrutura poboación activa	81,0	73,7	72,8	113,0	105,6	106,4

(1) índice de dependencia global: relación entre os grupos de poboación potencialmente dependentes (poboación menor de 15 anos e poboación maior de 64 anos) e o grupo de poboación en idade potencialmente activa (poboación entre 15 e 64 anos);

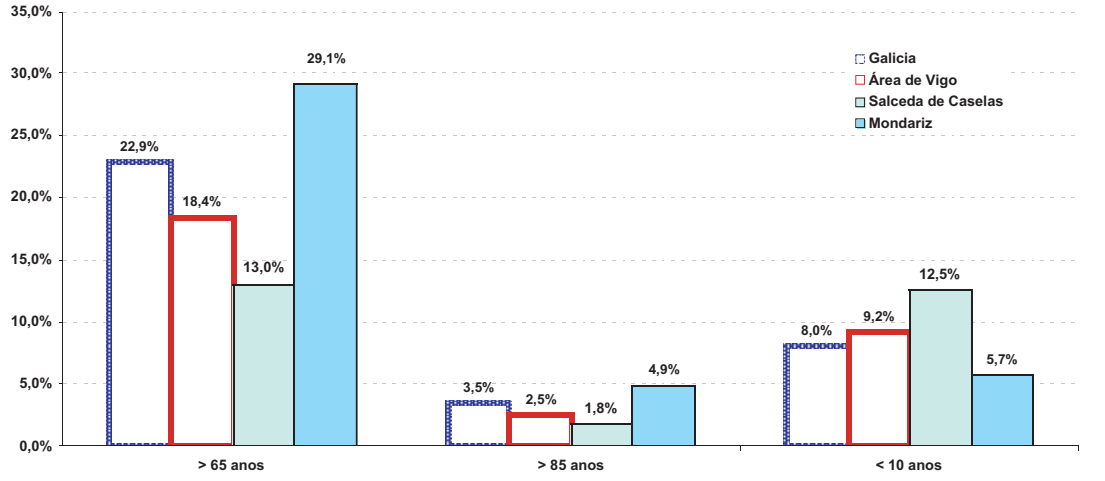
índice de dependencia xuvenil: relación entre a poboación nova (poboación menor de 15 anos) e a poboación en idade potencialmente activa (poboación entre 15 e 64 anos);
índice de dependencia senil: relación entre a poboación maior (poboación maior de 64 anos) e a poboación en idade potencialmente activa (poboación entre 15 e 64 anos);
índice de envellecemento: relación entre a poboación maior de 64 anos e a poboación menor de 20 anos;

índice de sobreenvellecemento: relación entre a poboación maior de 84 anos e a poboación maior de 64 anos;

Fonte: elaboración propia *CES-Galicia* a partir de datos do *IGE*

2.2.6.

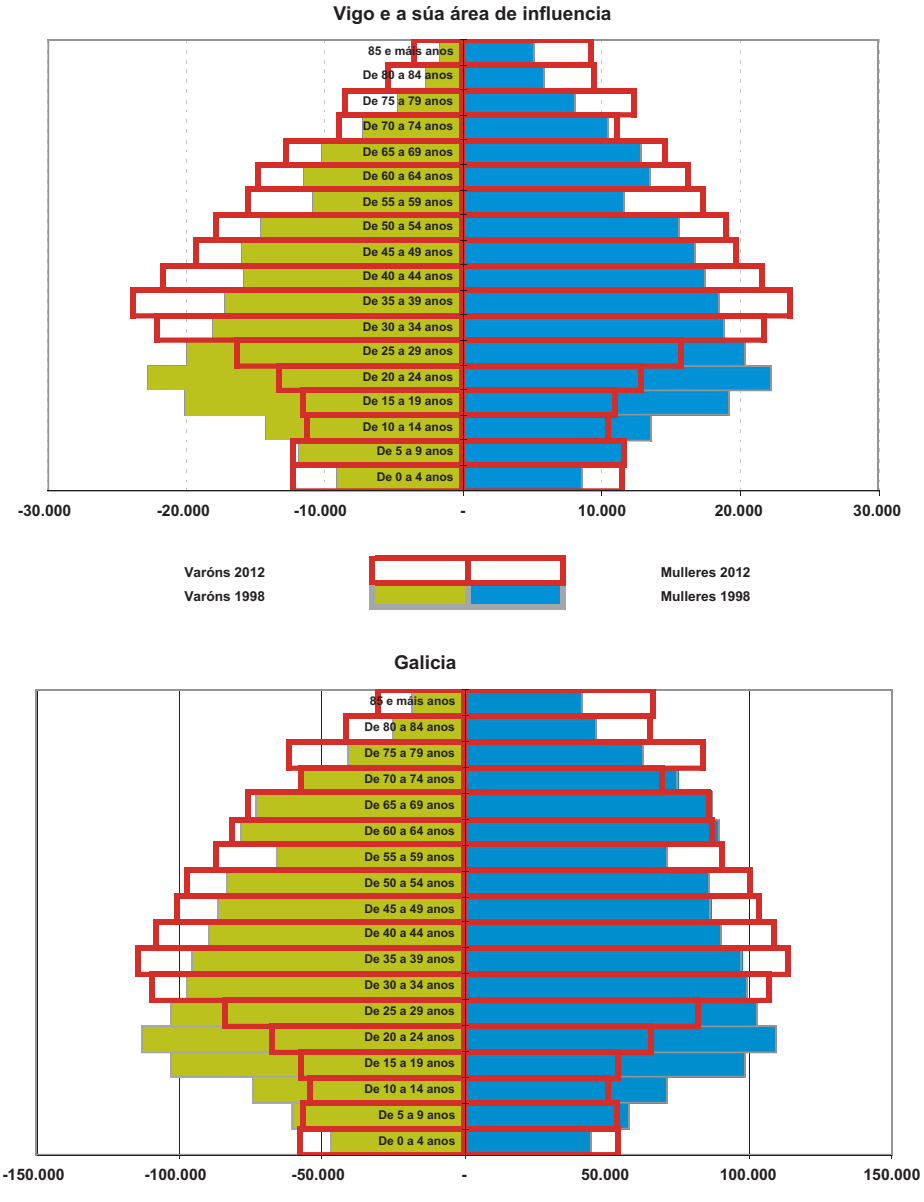
Poboación maior de 65 anos e menor de 10 anos en Galicia, Vigo e a súa área de influencia, Salceda de Caselas e Mondariz a 1 de xaneiro de 2012

Fonte: elaboración propia *CES-Galicia* a partir de datos do *IGE*

máis nova que a galega e pontevedresa, como indica o feito de que no ano 2012 o 18,4% das persoas empadroadas nos concellos da área de Vigo tiñan 65 ou máis anos (2,5% tiñan 85 ou máis) e a poboación menor de dez anos supuña o 9,2%, mentres que en Galicia estas porcentaxes eran do 22,9% e 8%, respectivamente. A porcentaxe de persoas cunha idade superior aos 65 anos é máis elevada no caso das mulleres, ao contrario do acontecido no caso da poboación menor de 10 anos, onde o peso relativo dos homes é superior ao das mulleres.

Pirámides de poboación 1998 e 2012

Fonte: elaboración propia *CES-Galicia* a partir de datos do *IGE*

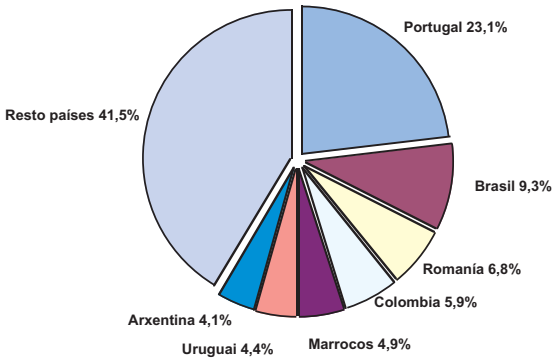
A análise dos datos a nivel municipal amosa a devandita heteroxeneidade entre uns concellos e outros. Dunha banda, cómpre salientar tanto o elevado peso relativo da poboación maior de 65 anos nos concellos de Fornelos de Montes, Mondariz e As Neves, cunha porcentaxe superior ao 29% nos dous primeiros casos e de case o 28% no terceiro, como o da poboación maior de 85 anos en Mondariz (4,9%) e Fornelos de Montes e Vilaboa (4,4%). Doutra banda, o 12,5% da poboación de Salceda de Caselas presenta unha idade inferior a 10 anos, sendo esta porcentaxe superior ao 11% en Soutomaior e Ponteareas.

O **cadro 2.2.7.** amosa a disparidade existente entre os concellos de Salceda de

Poboación estranxeira empadroada a 1 de xaneiro de 2012

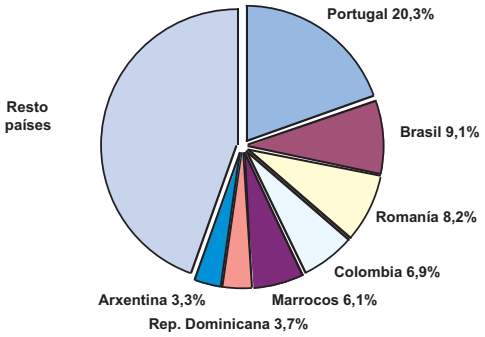
Vigo e a súa área de influencia

(poboación estranxeira = 24.959 persoas)

Galicia

(poboación estranxeira = 112.183 persoas)

Fonte: elaboración propia *CES-Galicia* a partir de datos do *IGE*

2.2.9.

Caselas e Mondariz e a súa comparación co conxunto de Galicia e Vigo e a súa área de influencia. Mentres que Mondariz ten o maior peso relativo de persoas maiores de 65 anos e o menor en canto a poboación con menos de dez anos, Salceda de Caselas presenta o maior peso relativo de persoas cunha idade inferior aos 10 anos e o menor no caso das persoas maiores de 65 anos.

Na área de influencia de Vigo o índice de dependencia global, entendido como a relación entre a poboación potencialmente dependente e a poboación potencialmente activa, e a pesares do seu incremento entre 1998 e 2012, mantense todos os anos por baixo do valor rexistrado para Galicia e na provincia de Pontevedra. En consonancia co recollido en parágrafos anteriores, os datos do devandito **cadro 2.2.6.** reflicten o menor índice de envellecemento e sobreenvellecemento respecto ao conxunto de Galicia, así como un índice de dependencia xuvenil máis elevado.

Graficamente, as pirámides de poboación amosan como aumenta a súa base e o seu centro de gravidade vai ascendendo para situarse na franxa de 35 a 39 anos, fronte á de 20-24 anos de 1998. Non obstante, comparando as pirámides poboacionais de

2012 e 1998 se observa o devandito repunte, xa que a base é máis estreita en 1998.

Un último aspecto a ter en conta é o que atinxe ao empadroamento de persoas de nacionalidade estranxeira. No ano 2012, a poboación estranxeira empadroada en Vigo e a súa área de influencia ascendía a case 25.000 persoas, máis de seis veces superior á empadroada no ano 1998, o que representa o 4,8% da poboación empadroada a 1 de xaneiro de 2012. Esta porcentaxe sitúase por riba do peso relativo da poboación estranxeira en Galicia, onde representa o 4,1%, aínda que está moi lonxe do rexistrado no conxunto do Estado, onde supera o 12%.

Ao igual que no conxunto de Galicia, Portugal é o principal país de orixe das persoas estranxeiras empadroadas en Vigo e a súa área, por diante de Brasil e Romanía. Tal e como se desprende do **cadro 2.2.9.**, estes tres países concentran en conxunto máis do 39% do estranxeiros empadroados, seguíndolle en importancia no ano 2012 os procedentes de Colombia, Marrocos, Uruguai e Arxentina. ❑

2.3.- Contexto económico-financeiro

Unha vez analizada a evolución demográfica e antes de estudio das principais características do mercado de traballo, o obxectivo deste capítulo é facer, dun xeito resumido, unha breve referencia ao contexto socioeconómico no que se desenvolve a economía de Vigo e a súa área de influencia. Para iso, en primeiro lugar preséntanse unha análise do contexto macroeconómico xeral de Galicia e España, así como os índices comparativos da importancia económica nos 19 concellos analizados. A continuación analízase a débeda viva deses concellos, tanto en termos absolutos como relativos, e finalmente, faise mención á situación económica dos fogares e á taxa de risco de pobreza e exclusión social.

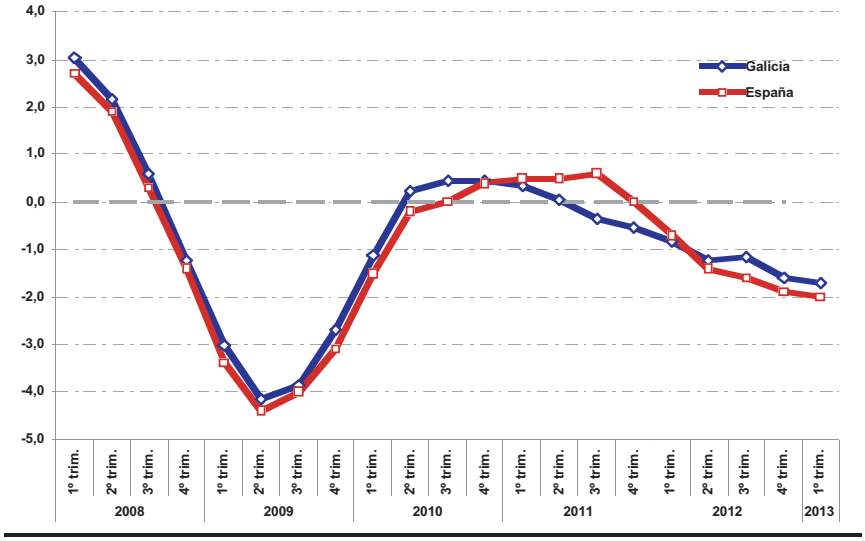
Contexto macroeconómico xeral

Ao longo dos últimos anos, a comunidade autónoma galega presenta, con carácter xeral, un comportamento mellor que o rexistrado no conxunto do Estado. Segundo os datos do INE, entre os anos 2008 e 2012 o produto interior bruto en termos reais da economía galega descendeu a un ritmo medio anual do 1,1%, sendo esta porcentaxe dúas décimas inferior á media española. Nas CC.AA. de Canarias esta caída foi do 0,8%, en Madrid, País Vasco e Castela e León do 0,9%, e en Baleares e Cataluña, do 1,0%.

Atendendo á súa evolución trimestral, o **cadro 2.3.1.** amosa que no actual contexto de crise económica, a actividade produtiva galega presenta un comportamento mellor que o estatal ao longo de toda a serie considerada agás nos catro trimestres de 2011 e o primeiro de 2012.

No que fai á análise da **evolución do PIB dende o lado da oferta**, os datos do cadro macroeconómico da economía galega e española reflicten, **cadro 2.3.2.**, que en Galicia o impacto da crise económica

Evolución trimestral do PIB real 2008-2012

(1) taxas de variación interanuais; datos correxidos de estacionalidade e calendario
Fonte: *IGE* e *INE*

2.3.1.

PIB 2009-12: distribución segundo as súas compoñentes (1)

	Galicia				España			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
	(taxas de variación interanuais)							
Gasto en consumo final	-0,4	-1,1	-1,0	-2,4	-1,9	0,9	-0,8	-2,6
Gasto dos fogares e ISFLSF	-1,7	-1,5	-1,0	-2,2	-3,8	0,7	-1,0	-2,2
Gasto das AA.PP.	3,5	0,2	-1,1	-3,2	3,8	1,5	-0,5	-3,7
Formación bruta de capital fixo	-22,1	-7,2	-4,2	-5,0	-17,9	-6,2	-5,3	-9,2
Exportacións de bens e servizos	-8,3	5,2	4,5	-5,0	-9,8	11,3	7,7	3,1
Importacións de bens e servizos	-12,1	-0,2	1,1	-8,0	-16,8	9,3	-0,8	-5,0
PIB a prezos de mercado	-3,4	0,0	-0,1	-1,2	-3,7	-0,3	0,4	-1,4
Ramas agraria e pesqueira	-4,7	3,2	2,3	0,0	-3,2	2,0	8,2	2,3
Ramas industriais	-10,6	-1,3	-3,8	-1,3	-12,1	4,3	2,7	-2,9
Industria manufactureira	-14,4	-3,0	-3,7	-2,5	-13,1	4,0	2,9	-4,0
Construción	-4,9	-8,5	-3,3	-4,1	-7,8	-14,3	-5,9	-8,2
Ramas dos servizos	-0,9	2,2	1,2	-0,9	-0,6	1,2	1,4	-0,4
Comercio	-6,8	5,8	1,5	-2,4	-1,9	1,6	1,2	-1,2
Impostos netos sobre os produtos	-2,3	-1,1	0,9	0,7	-5,4	0,1	-5,5	-0,3

(1) datos correxidos de estacionalidade e calendario
Fonte: *IGE* e *INE*

foi máis acusado no sector da industria –en maior medida na industria manufactureira– e na construción. No conxunto do Estado, a contracción experimentada polo sector da construción foi máis acusada que na economía galega, sendo menor no caso da industria, xa que a produción da industria manufactureira medra nos anos 2010 e 2011 en relación ao ano anterior. Os datos correspondentes á actividade dos servizos reflicten que Galicia tan só presenta un comportamento mellor que o de España no ano 2010, dado o impacto do ano Xacobeo.

No que á actividade produtiva da economía galega se refire, no último ano, salvo as ramas agrarias e pesqueiras, que non presentan variación, as restantes ramas económicas en Galicia presentan reducións interanuais do seu valor engadido bruto. Ao igual que acontece en España, o sector da construción foi o que presentou as taxas de crecemento negativas máis elevadas, cun 4,1%, por diante das ramas industriais, –1,3% en relación ao ano anterior (no ano 2009 caera un 10,6%). O sector terciario presenta no ano 2012 unha taxa negativa de variación do seu valor engadido de case o 1%.

No conxunto do Estado, o valor engadido de todas as ramas produtivas, agás a agricultura, gandería, silvicultura e pesca, cunha medra do 2,3% en relación ao ano anterior, rexistrou unha evolución negativa no ano 2012. O sector da construción acusa as caídas máis intensas, cun 8,2%, seguido polo descenso do VEB no conxunto das ramas industriais, que rompen coa tendencia iniciada en 2010, e reflicten unha taxa de variación negativa do 2,9% (-4,0% no caso concreto da industria manufactureira). O sector servizos experimenta no último ano un descenso do 0,4% influenciado pola evolución negativa das actividades de comercio, transporte e hostalería.

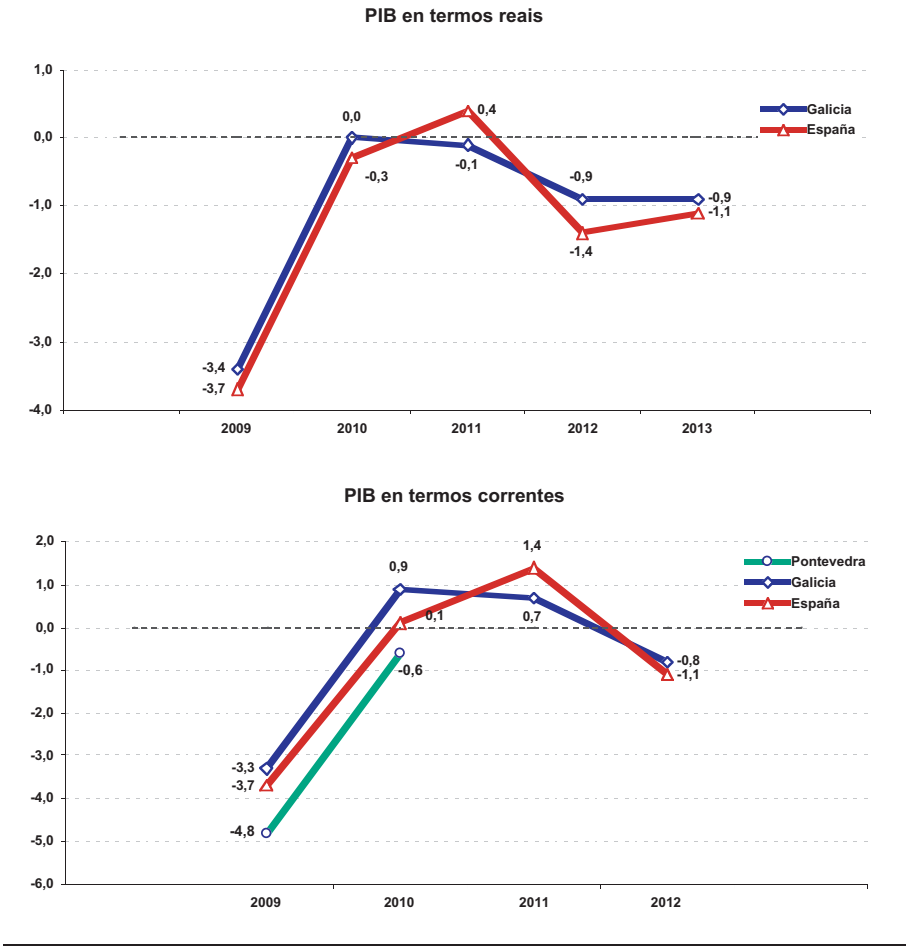
Dende o punto de vista da **demanda**, a contracción da demanda interna en Galicia no ano 2012 é inferior á media estatal, mentres que o sector exterior, pese a ter unha contribución negativa, evoluciona dun xeito peor que a nivel estatal. O proceso de contención do gasto das administracións públicas e o aumento do pesimismo do consumidor galego fai que o consumo final diminúa en Galicia en relación ao ano anterior nun 2,4%, sendo esta caída do 3,2%, (1,0% de redución no ano 2011) no caso do gasto en consumo final das Administracións Públicas e do 2,2% (–1% no ano 2011) no dos fogares. A formación bruta de capital experimentou no ano 2012 unha contracción do 5%, oito décimas máis que no ano anterior, rexistrando o descenso do investimento no conxunto do Estado unha maior intensidade, con caídas superiores ao 10% no cuarto trimestre do ano 2012.

No que ao sector exterior se refire, as importacións reducíronse, en termos reais, un 8,0% no ano 2012 respecto ao importe do ano anterior e as exportacións o fixeron nun 5,0%. En termos monetarios, por mor do incremento do valor das exportacións cara ao resto do Estado e da redución do valor das exportacións cara ao resto do mundo, este último ano cambia o peso relativo das relacións comerciais co resto das comunidades autónomas españolas, reducíndose no caso das importacións ata o 52,7% das importacións totais (representaban o 56,9% que no ano 2011), e, por outra banda, se incrementa o valor das exportacións galegas con destino resto de España, pasando do 41,5% do total no ano 2011 ao 43,6% no ano 2012.

O saldo da balanza comercial galega co resto de España segue sendo negativo, se ben se reduce de xeito moi significativo, pasando de 6.120 millóns de euros no ano 2011 a 3.800 millóns no ano 2012. No caso das relacións comerciais con terceiros países, este saldo é positivo, rexistrándose unha tendencia similar (3.470 millóns de euros en 2011 fronte aos 1.645 millóns de 2012).

No que á actividade produtiva da economía pontevedresa se refire, o **cadro 2.3.3.** amosa como o PIB a prezos correntes rexistra un comportamento peor que a economía galega e española nos anos 2009 e 2010 (último dato dispoñible) ao rexistrarse unha caída do 4,8% e 0,6%, respectivamente. Tendo en conta os graves problemas polos que atravesaron nos dous últimos anos os sectores da automoción e do naval e as dificultades do sector pesqueiro,

Evolución do PIB a prezos de mercado 2009-13: taxas anuais de crecemento

Fonte: elaboración propia *CES Galicia*

2.3.3.

así como a forte caída das exportacións, é de esperar que os datos correspondentes aos 2011 e 2012 amosen unha agudización do período de recesión.

• PIB per capita

Como reflicte o **cadro 2.3.4.**, o PIB por habitante en Galicia presenta un crecemento medio anual de –0,5% ente os anos 2008 e 2012, en tanto que en España esta caída foi do 1,1%. Todas as comunidades autónomas españolas presentan un descenso deste indicador, sendo tan só o rexistrado no País Vasco, con –0,1%, e en Castela e León e Cataluña, con –0,3%, menor que en Galicia. Este maior diferencial ente unha e outra porcentaxe ven explicado non só por unha menor caída do PIB senón tamén pola evolución da poboación tal e como se reflicte no capítulo anterior.

A evolución seguida por estas dúas últimas variables favorece o proceso de converxencia da economía galega e pontevedresa á media española e europea. Tal e como se observa no **cadro 2.3.5.**, a converxencia coa Unión Europea prodúcese ata o ano 2008, en tanto que nos dous últimos anos, se produce un proceso de diverxencia coa media europea, de xeito que no ano 2010 (último dato dispoñible) o PIB per cápita da provincia de Pontevedra representaba o 87% da media dos países da UE-27, por-

Evolución do PIB e dos prezos 2009-2012

		2009	2010	2011	2012
		(taxas de variación interanual)			
PIB real	*(base 2008)*				
Galicia		-3,4	0,0	-0,1	-1,2
España		-3,7	-0,3	0,4	-1,4
PIB per capita					
Galicia		-3,2	0,9	0,9	-0,4
España		-4,4	-0,2	1,3	-1,2
Pontevedra		-5,0	-0,9		
Indice Prezos Consumo (1)	*(base 2011)*				
Galicia		0,9	3,1	2,5	2,6
España		0,8	3,0	2,4	2,9
Pontevedra		0,9	3,1	2,4	2,6
Indice Prezos Industriais (2)	*(base 2010)*				
Galicia		1,2	6,1	4,1	1,4
España		0,4	6,3	5,0	3,3

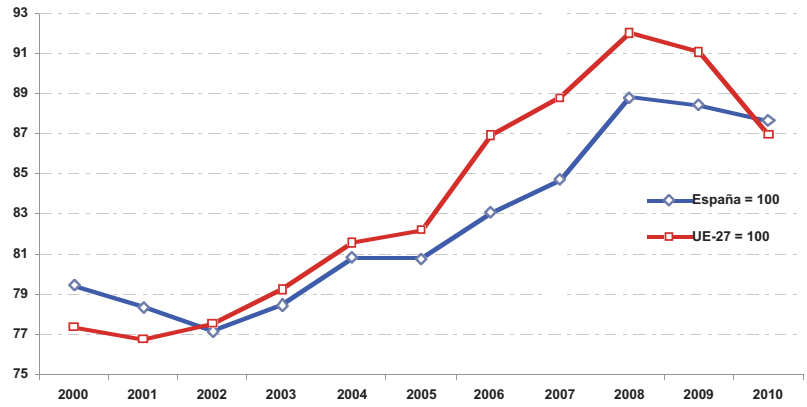
(1) taxa media de variación anual

(2) taxa de variación anual correspondente ao mes de decembro

Fonte: *IGE* e *INE*

2.3.4.

Proceso de converxencia da economía da provincia de Pontevedra con España e UE-27 2000-10

Fonte: *Eurostat*

centaxe similar ao de 2006. No que atinxe á converxencia coa media española, este proceso se frena nos dous últimos anos, se ben a porcentaxe mantense un punto porcentual por baixo do rexistrado en 2008.

• Inflación

A tendencia descendente da inflación galega no segundo semestre do ano 2011, continúa no ano 2012, fundamentalmente no primeiro semestre, acadándose un lixeiro repunte no segundo semestre do ano, con taxas do 3,3% nos meses de setembro e outubro (as máis elevadas do ano). A taxa media de variación interanual en Galicia ascende en 2012 ata o 2,4%, mesma taxa que no conxunto do Estado, cando no ano precedente o IPC medio anual foi do 3,4% (3,2% en España). No conxunto dos países da zona euro a media anual do IPC situouse no 2,5%.

Os axentes máis inflacionistas no ano 2012, tanto en Galicia como no conxunto do Estado, corresponden a bebidas alcohólicas e tabaco, vivenda e transporte; aínda que nos tres casos, con taxas de variación

Índices máis representativos da actividade económica

		Galicia	Pontevedra	Vigo e a súa área de influencia	Pontevedra	Vigo e a súa área de influencia
		(España = 100.000)			*(Galicia = 100)*	
Cota de mercado	**2005**	6.165	2.059	1.116	33,4	18,1
	2011	5.903	1.989	1.086	33,7	18,4
Índice industrial		6.032	1.696	996	28,1	16,5
Índice comercial		5.888	2.022	1.286	34,3	21,8
Índice comercial por xunto	**2010**	6.033	2.201	1.491	36,5	24,7
Índice comercial polo miúdo		5.776	1.883	1.129	32,6	19,5
Índice restaruración e bares		6.031	1.916	1.139	31,8	18,9
Índice turístico		2.566	912	424	35,5	16,5
Índice de actividade económica	**2005**	5.227	1.720	1.069	32,9	20,5
	2010	5.210	1.619	988	31,1	19,0

Fonte: *La Caixa*

2.3.6.

inferiores ás rexistradas no ano anterior. Na comunidade galega, o incremento medio dos prezos dos produtos de bebidas alcohólicas e tabaco foi do 5,5% (5,9% de media en España), en tanto que no caso da vivenda e do transporte estas porcentaxes foron do 5,9% e 4%, respectivamente (5,1% e 4,8% en España). Pola contra, as comunicacións, vestido e calzado e ocio e cultura son os menos inflacionistas, con procesos de deflación no caso das comunicacións tanto en Galicia como en España. A inflación subxacente (non considera os alimentos non elaborados nin os produtos enerxéticos) presentou en 2012 unha tendencia á contención, con saltos entre taxas de variación positivas e negativas, cunha taxa media de crecemento similar en Galicia e en España.

No concernente a outros indicadores de prezos, a taxa de variación interanual do índice xeral de prezos industriais (IPI) correspondente ao mes de decembro de 2012 rexistrou en Galicia unha subida do 1,4%, case dous puntos porcentuais inferior á rexistrada no conxunto do Estado (3,3%). O incremento no índice de prezos é xeneralizado en todos os tipos de bens, agás nos bens de consumo duradeiro (–2,3%), experimentándose o incremento máis acusado nos bens intermedios, cunha medra do 2,8% (2,1% no ano anterior).

Indices comparativos da importancia económica

Os dous índices máis representativos da actividade económica no seu conxunto, a cota de mercado, que expresa a capacidade de consumo dun territorio, e o índice de actividade económica, que indica a participación da actividade económica, reflicten, respectivamente, o lixeiro incremento da capacidade de consumo do conxunto dos concellos analizados e a perda relativa da actividade produtiva de Vigo e a súa área de influencia en relación ao total galego.

O **cadro 2.3.6.** amosa que o índice de actividade económica de Galicia, obtido en función do imposto correspondente ao total de actividades económicas empresariais e profesionais, representaba en 2010 (último dato dispoñible) o 19,0% do total galego, sendo esta porcentaxe case punto e medio inferior ao de 2005. No que atinxe á cota de mercado, esta se sitúa no 18,4% do total galego, tres décimas máis que no ano 2005.

Atendendo aos diferentes índices secto-

Concellos máis importantes segundo o valor dos índices comparativos de actividade económica

	Cota de mercado	Índice industrial	Índice comercial	Índice comercial por xunto	Índice comercial polo miúdo	Índice restauración e bares	Índice turístico	Índice de actividade económica
1	Vigo	Vigo	Vigo	Vigo	A Coruña	A Coruña	Santiago de Compostela	A Coruña
2	A Coruña	A Coruña	A Coruña	A Coruña	Vigo	Vigo	A Coruña	Vigo
3	Santiago de Compostela	As Pontes de García Rodríguez	Santiago de Compostela	Santiago de Compostela	Santiago de Compostela	Ourense	Vigo	Santiago de Compostela
4	Ourense	Xove	Ourense	Lugo	Ourense	Santiago de Compostela	Sanxenxo	Ourense
5	Lugo	O Porriño	Lugo	Ourense	Lugo	Lugo	Lugo	Lugo
6	Pontevedra	Santiago de Compostela	Pontevedra	Pontevedra	Pontevedra	Pontevedra	O Grove	Pontevedra
7	Ferrol	Lugo	Ferrol	Ferrol	Ferrol	Ferrol	Ourense	As Pontes de García Rodríguez
8	Vilagarcía de Arousa	Arteixo	Narón	Arteixo	Vilagarcía de Arousa	Vilagarcía de Arousa	Ferrol	Ferrol
9	Narón	Ourense	Vilagarcía de Arousa	O Porriño	Carballo	Narón	Pontevedra	Arteixo
10	Carballo	Pontevedra	Arteixo	Narón	Lalín	Carballo	Oleiros	O Porriño
11	Oleiros	Ferrol	O Porriño	Cambre	Narón	Oleiros	Poio	Xove
12	Arteixo	Narón	Carballo	Mos	Ribeira	Arteixo	Baiona	Narón
13	Redondela	Nogueira de Ramuín	Oleiros	Redondela	Oleiros	Ribeira	A Guarda	Vilagarcía de Arousa
14	Culleredo	Manzaneda	Redondela	Vilagarcía de Arousa	Tui	Culleredo	Culleredo	Mos
15	Ames	San Cibrao das Viñas	Cambre	Bergondo	Monforte de Lemos	Ordes	Cangas	Lalín

Fonte: *La Caixa*

2.3.7.

riais, os 19 concellos considerados no seu conxunto acollen o 21,8% da actividade comercial, sendo significativo o peso do comercio por xunto, que supón case o 25% do comercio galego. Por contra, os índices máis baixos rexístranse no caso do turismo e do sector industrial.

Non obstante, cómpre matizar estas porcentaxes tendo en conta os valores representativos dos distintos concellos e a súa posición respecto ao resto dos concellos galegos. Neste senso, o concello de Vigo sitúase como o primeiro concello en canto á capacidade de consumo se refire (Redondela ocupa o décimo terceiro posto) e o segundo en termos de actividade económica por detrás de A Coruña (O Porriño está en décimo lugar e Mos no décimo cuarto).

No que aos distintos sectores se refire, o **cadro 2.3.7.** indica que Vigo se sitúa como o concello galego co índice industrial máis elevado ocupando O Porriño o cuarto lugar. De xeito similar, Vigo é o concello que presenta o maior índice comercial, por mor do peso do comercio por xunto, en tanto que O Porriño e Redondela sitúanse no posto 11 e 14. No que ao turismo se refire, Vigo sitúase por detrás de Santiago de Compostela e A Coruña, estando entre os quince primeiros concellos Baiona (12º) e Cangas (14º).

Débeda viva dos concellos

Un indicador da situación económica dos concellos ven dada pola súa débeda viva, que contempla só as débedas coas caixas e bancos relativas a créditos financeiros, valores de renda fixa e préstamos ou créditos transferidos a terceiros. Exclúese por tanto a débeda comercial.

O primeiro aspecto que hai que salientar é o seu importante crecemento experimenta-

Débeda viva dos concellos 2009-2012 (1)

Débeda viva total

	2008	2009	2010	2011	2012
			(en miles de euros)		
España	26.128.000	28.770.000	28.851.530	28.460.645	35.290.059
Galicia	637.019	670.257	641.523	645.640	773.456
A Coruña	287.171	312.192	300.892	293.209	325.005
Lugo	89.061	85.828	81.500	80.029	103.825
Ourense	88.540	92.439	88.463	89.540	109.671
Pontevedra	172.247	179.798	170.668	182.862	234.955
Vigo e área de influencia	65.132	70.542	67.716	79.282	115.903
Baiona	1.177	776	672	823	576
Cangas	3.852	5.068	3.726	3.209	13.356
Fornelos de Montes	-	-	-	117	117
Gondomar	1.921	1.615	1.405	1.075	2.497
Moaña	4.016	5.318	3.624	3.445	7.473
Mondariz	153	130	97	78	59
Mondariz-Balneario	-	-	-	-	-
Mos	4.372	264	4.436	3.763	11.419
Neves (As)	-	-	-	-	-
Nigrán	5.162	6.299	5.640	4.978	4.184
Pazos de Borbén	50	201	29	18	7
Porriño (O)	2.903	3.092	2.886	2.274	4.153
Ponteareas	1.736	1.596	1.504	2.222	1.823
Redondela	3.871	3.213	4.430	7.080	8.375
Salceda de Caselas	1.200	1.667	1.236	1.092	1.687
Salvaterra de Miño	2.803	2.658	2.487	2.486	3.953
Soutomaior	183	159	123	86	68
Vigo	31.176	37.662	34.803	46.004	55.737
Vilaboa	557	824	618	532	418

Débeda viva per cápita

	2008	2009	2010	2011	2012
			(en euros)		
España	566,06	615,46	613,59	603,10	746,64
Galicia	228,80	239,71	229,31	230,96	278,07
A Coruña	252,10	272,54	262,45	255,60	284,12
Lugo	250,49	241,64	230,55	227,66	297,58
Ourense	263,43	275,41	263,90	268,68	332,08
Pontevedra	180,67	187,34	177,32	189,79	245,15
Vigo e área de influencia	126,92	136,35	130,49	152,39	222,69
Baiona	98,28	64,18	55,29	67,14	47,75
Cangas	150,84	196,83	143,79	122,85	511,99
Fornelos de Montes	-	-	-	58,44	61,39
Gondomar	140,09	116,68	101,15	76,93	178,96
Moaña	214,66	279,69	188,45	178,17	387,41
Mondariz	28,72	24,72	18,65	15,35	12,19
Mondariz-Balneario	-	-	-	-	-
Mos	301,43	18,02	299,37	251,84	747,94
Neves (As)	-	-	-	-	-
Nigrán	288,88	349,54	314,93	278,43	234,53
Pazos de Borbén	15,73	63,41	9,18	5,64	2,21
Porriño (O)	169,63	176,94	160,54	125,81	223,97
Ponteareas	76,31	68,88	64,51	94,31	77,88
Redondela	128,88	107,10	147,34	235,95	279,03
Salceda de Caselas	151,17	201,11	146,31	126,02	190,91
Salvaterra de Miño	306,67	286,02	263,01	260,42	408,53
Soutomaior	27,99	23,15	17,22	11,91	9,36
Vigo	105,43	126,67	117,13	154,77	187,44
Vilaboa	93,85	137,84	103,15	88,31	70,08

(1) datos a 31 de decembro de cada ano

Fonte: *Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas*

do ao longo dos últimos cinco anos. O conxunto dos concellos de Vigo e a súa área de influencia presentan o 31 de decembro de 2012 unha débeda viva de 115,9 millóns de euros, o que representa o 15,0% do total galego, case cinco puntos porcentuais máis que na mesma data do ano 2008.

Os datos recollidos no **cadro 2.3.8.** indican que o conxunto dos 62 concellos da provincia de Pontevedra rexistrou un crecemento superior ao 36% entre os anos 2008 e 2012, sendo esta porcentaxe moi superior ao total galego, cun 21,4%, e lixeiramente superior ao rexistrado en España (35,1%). No caso específico de Vigo e a súa área de influencia, a taxa de crecemento entre os dous anos considerados situouse no 78%, pasando dos 65,1 millóns de euros aos devanditos 115,9 millóns.

A análise a nivel municipal reflicte que Vigo se sitúa como o terceiro concello galego con maior débeda viva a 31 de decembro de 2012, con 55,7 millóns de euros, por detrás de A Coruña e Santiago de Compostela, con 79,5 e 63,8 millóns de euros, respectivamente. Sen embargo, se se ten en conta o incremento da débeda en termos absolutos, o concello galego que experimenta un maior crecemento foi Vigo, cunha medra de case 25 millóns de euros entre os anos 2008 e 2012, por diante de Ferrol, Cangas e Viveiro, con incrementos superiores aos nove millóns de euros. Respecto á posición do resto dos concellos de Vigo e a súa área de influencia, cómpre salientar que Cangas ocupa no último ano o posto 11 en canto ao volume de débeda (terceiro en termos de crecemento), Mos o posto 13 (quinto de Galicia con maior medra) e os concellos de Redondela e Moaña situaríanse no decimo sexto e decimo oitavo lugar (10 e 11, respectivamente).

Se a análise se fai tendo en conta a débeda viva por habitante, o que nos permite facer unha comparación homoxénea entre os concellos, Vigo e a súa área de influencia presenta unha débeda viva por habitante de 222,69 euros, cifra inferior tanto á da provincia de Pontevedra (245,15 euros), galega (278,07 euros) e española (746,64 euros). En termos de crecemento, o devandito **cadro 2.3.8.** amosa que o territorio analizado presenta novamente unha medra superior á rexistrada a nivel provincial, autonómico e estatal.

Atendendo a este índice, a comparación entre os principais concellos galegos nos amosa unha foto ben distinta. Comparado coa situación rexistrada nas sete grandes cidades de Galicia, o concello de Vigo, a pesar dun incremento próximo ao 78% respecto á situación de 2008, presenta a 31 de decembro de 2012 a débeda viva por habitante máis baixa, con 187,44 euros, por diante de Pontevedra (248,32 euros), A Coruña (322,98 euros), Lugo (401,96 euros), Ourense (444,60 euros), Ferrol (452,14 euros) e Santiago de Compostela (667,21 euros por habitante). Non obstante, fronte ao devandito crecemento en Vigo, o concello de Pontevedra presenta unha redución do 17,1%; Lugo, do 12,2%; e Santiago de Compostela, do 0,7%.

Situación socioeconómica dos fogares

No que á situación económica dos fogares se refire, o **cadro 2.3.9.** amosa o nivel de ingreso medio mensual por fogar, persoa e unidade de consumo. Nos tres casos, e ao longo dos cinco anos considerados, o concello de Vigo presenta ingresos medios superiores á media galega, se ben se a comparación se fai coa situación nas outras seis cidades galegas consideradas, Vigo presenta uns ingresos medios por persoa e unidade de consumo inferiores aos de A Coruña, Santiago de Compostela e Lugo. Asemade, a mesma situación se aprecia en relación aos concellos de Pontevedra e

Evolución do ingreso medio mensual 2007-11

	Galicia	Concellos						
		Ferrol	A Coruña	Santiago de Compostela	Lugo	Ourense	Pontevedra	Vigo
				(en euros)				
Ingreso medio por fogar								
2007	2.026	2.044	2.377	2.528	2.196	2.068	2.260	2.197
2008	2.029	1.983	2.406	2.388	2.347	2.068	2.223	2.283
2009	2.010	2.250	2.271	2.446	2.381	2.019	2.425	2.246
2010	1.977	2.179	2.278	2.511	2.275	2.077	2.240	2.152
2011	1.908	1.940	2.142	2.378	2.132	1.982	2.071	2.071
Ingreso medio por persoa								
2007	748	803	937	912	851	821	792	791
2008	761	796	952	901	881	824	785	829
2009	765	886	934	921	904	829	874	821
2010	764	909	964	955	891	852	812	797
2011	745	789	907	927	862	798	791	798
Ingreso medio por unidade de consumo								
2007	1.114	1.193	1.367	1.378	1.234	1.191	1.233	1.185
2008	1.128	1.167	1.382	1.348	1.304	1.216	1.200	1.266
2009	1.136	1.305	1.360	1.378	1.358	1.199	1.353	1.233
2010	1.132	1.302	1.376	1.426	1.327	1.232	1.239	1.225
2011	1.105	1.149	1.313	1.356	1.261	1.174	1.211	1.210

Fonte: *IGE*

2.3.9.

Estrutura de ingresos dos fogares 2007-11

		Galicia	Concellos						
			Ferrol	A Coruña	Santiago de Compostela	Lugo	Ourense	Pontevedra	Vigo
					(% / total)				
2007									
	Traballo conta allea	57,1	52,2	63,5	69,2	62,9	57,2	61,9	64,4
	Traballo conta propia	13,1	9,1	11,0	7,7	13,1	16,0	9,8	9,8
	Prestacións	27,4	35,6	22,7	18,4	21,7	24,6	25,3	23,8
	Rendas e outros ingresos	2,3	3,2	2,8	4,7	2,3	2,2	3,0	2,0
2008									
	Traballo conta allea	56,2	48,8	58,2	64,8	63,6	62,1	61,6	65,7
	Traballo conta propia	11,9	6,1	9,3	9,4	12,2	11,0	11,3	8,1
	Prestacións	28,9	39,5	27,5	21,2	21,0	24,8	24,0	22,8
	Rendas e outros ingresos	3,0	5,7	5,1	4,5	3,2	2,2	3,2	3,4
2009									
	Traballo conta allea	54,8	55,8	60,4	65,9	65,4	56,9	63,8	60,9
	Traballo conta propia	11,6	7,6	8,3	8,0	9,1	11,9	9,4	9,2
	Prestacións	30,8	32,7	27,2	22,6	22,8	28,0	24,1	27,2
	Rendas e outros ingresos	2,8	4,0	4,2	3,6	2,7	3,2	2,6	2,7
2010									
	Traballo conta allea	53,7	51,5	62,6	63,6	65,3	59,7	61,0	61,1
	Traballo conta propia	10,9	6,9	10,6	10,0	9,7	6,5	10,1	9,4
	Prestacións	32,5	36,9	24,3	22,8	22,0	30,9	26,8	28,1
	Rendas e outros ingresos	2,9	4,7	2,5	3,6	3,0	2,9	2,2	1,5
2011									
	Traballo conta allea	52,9	51,3	57,4	61,3	60,5	62,2	57,4	61,9
	Traballo conta propia	10,1	9,3	9,1	10,7	9,7	7,2	8,4	7,8
	Prestacións	33,9	36,2	29,9	22,9	24,4	26,5	32,4	28,6
	Rendas e outros ingresos	3,2	3,2	3,5	5,2	5,4	4,0	1,8	1,7

Fonte: *IGE*

Taxa de risco de pobreza 2007-11

	Taxa de risco de pobreza					Taxa risco de pobreza ou exclusión social
	2007	2008	2009	2010	2011	2011
				(%)		
Galicia	14,42	13,92	14,11	13,8	15,5	22,05
Ferrol	13,67	13,39	8,54	10,16	15,72	22,13
A Coruña	7,67	7,77	10,31	11,51	10,57	17,62
Santiago de Compostela	9,81	10,85	9,49	6,89	9,43	16,15
Lugo	12,66	11,10	8,63	10,93	10,68	13,92
Ourense	15,38	16,25	13,56	12,76	14,16	17,85
Pontevedra	14,67	12,83	9,82	12,68	16,44	24,58
Vigo	14,22	11,08	11,07	13,27	16,10	22,06

Fonte: *IGE*

2.3.11.

Ferrol en tres dos cinco anos analizados (2007, 2009 e 2010).

No que á **estrutura de ingresos por fogares** se refire, os datos da Enquisa de condicións de vida das familias amosa que no concello de Vigo, no ano 2011, no 61,9% dos fogares os seus ingresos proveñen do traballo por conta allea, nove puntos porcentuais máis que no conxunto de Galicia, e en menos dun 8% do traballo por conta propia (10,1% en Galicia). No caso das prestacións, o seu peso relativo sitúase no 28,6% fonte ao 33,9% de media na comunidade autónoma.

Comparado coa distribución existente no concello de Vigo no ano 2007, o **cadro 2.3.10.** reflicte o incremento da importancia relativa das prestacións en case cinco puntos porcentuais, en tanto que descende o peso dos ingresos de traballo por conta allea e propia en 2,5 e 2,0 puntos porcentuais, respectivamente. No caso galego, tanto a medra das prestacións (6,4 puntos porcentuais) como o descenso do peso relativo dos ingresos por conta allea e propia (4,2 e 3,1 puntos, respectivamente) son superiores aos rexistrados no concello de Vigo.

- **Taxa de risco de pobreza**

A porcentaxe de persoas cun nivel de ingresos equivalentes inferior ao limiar de pobreza, entendido este como o que se corresponde co 60% da mediana dos ingresos equivalentes de tódalas persoas galegas, situouse en Galicia no ano 2011 (último dato dispoñible) no 15,50%, 1,2 puntos porcentuais inferior á da provincia de Pontevedra (16,67%). Os concellos de Pontevedra e Vigo son os que presentan as taxas máis elevadas, co 16,4% e 16,1%, respectivamente, situándose no lado oposto Santiago de Compostela (9,4%), A Coruña (10,6%) e Lugo (10,7%).

En termos de crecemento, cómpre salientar o descenso da taxa de risco de pobreza experimentado nos concellos de Lugo, Ourense e Santiago de Compostela. Por contra, os concellos coa medra máis acusada foron A Coruña e Ferrol.

A Unión Europea, na súa estratexia Europa 2020, introduce entre os seus indicadores o da taxa de risco de pobreza ou exclusión social, entendendo que a poboación que se atopa en tal situación é aquela que está nalgunha das seguintes tres situacións: o seu ingreso por unidade de consumo está por debaixo do 60% da mediana dos ingresos por unidade de consumo; atópase en carencia material severa; persoas de 0 a 59 anos que viven en fogares sen ingresos de traballo ou con baixa intensidade de ingresos de traballo, é dicir, onde o número de días que os adultos de 18 a 59 anos dese

fogar tiveron ingresos por traballo supón ata o 20% do número total de días que poderían telos durante o ano anterior. Tal e como se reflicte no **cadro 2.3.11.**, este indicador acada no ano 2011 na provincia de Pontevedra un valor de 24,43%, situándose no 22,05% no conxunto da comunidade autónoma.

Se a comparación se fai entre as sete cidades máis importantes de Galicia, cómpre destacar que o concello de Vigo presenta unha taxa similar á media galega, con 22,96%, porcentaxe que se sitúa por detrás de Pontevedra, co 24,58%, e nun nivel similar ao do concello de Ferrol, cun 22,13%. ❑